ELL 13-02(cofnodion)

Cofnodion Pwyllgor Addysg a Dysgu Gydol Oes

Dyddiad: 4 Gorffennaf 2002

Amser: 2.00pm

Lleoliad: Ystafelloedd Pwyllgora 3 & 4, Adeilad y Cynulliad Cenedlaethol

Presenoldeb:

Aelodau

Gareth Jones, Cadeirydd	Plaid Cymru	Conwy
Lorraine Barrett	Llafur	De Caerdydd a Phenarth
Peter Black	Democratiaid Rhyddfrydol	De Orllewin Cymru
Cynog Dafis	Plaid Cymru	Canolbarth a Gorllewin Cymru
Jane Davidson, Gweinidog y Cynulliad	Llafur	Pontypridd
Janice Gregory	Llafur	Ogwr
Jonathan Morgan	Ceidwadwyr	Canol De Cymru
Alun Pugh, Dirprwy Weinidog	Llafur	Gorllewin Clwyd
Owen John Thomas	Plaid Cymru	Canol De Cymru

Ymddiheuriadau

Mick Bates

Helen Mary Jones

Huw Lewis

Dirprwyadau

Peter Black ar ran Mick Bates

Owen John Thomas ar ran Helen Mary Jones

Ysgrifenyddiaeth y Pwyllgor

Chris Reading	Clerc
Holly Pembridge	Dirprwy Glerc

Swyddogion

Yn Bresennol:

Richard Davies	Cyfarwyddwr, Yr Adran Addysg a Hyfforddiant
Bob Waller	Is-adran Polisi ar Hyfforddiant, Sgiliau a Gyrfaoedd
Andrew Felton	Swyddfa'r Cwnsler Cyffredinol

Datganiadau o Fuddiant

Cynog Dafis	Athro Cofrestredig; mae ei wraig yn Athrawes Gofrestredig
Jane Davidson	Athrawes Gofrestredig; mae ei g^wr yn ddarlithydd coleg ac yn aelod o Bwyllgor Gwaith Cymdeithas Genedlaethol Athrawon Addysg Bellach ac Uwch
Gareth Jones	Athro Cofrestredig; Aelod o Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy; Aelod o Lys Prifysgol Cymru
Huw Lewis	Athro Cofrestredig

Mick Bates	Athro Cymwysedig; mae ei wraig yn Bennaeth Ysgol, yn Arolygydd Ysgolion, yn aelod o bwyllgorau ACCAC ac Estyn
Jonathan Morgan	Llywodraethwr Ysgol; Aelod o Lys Prifysgol Cymru
Lorraine Barrett	Llywodraethwr Ysgol
Helen Mary Jones	Athrawes Gofrestredig
Alun Pugh	Mae ei wraig yn ddarlithydd coleg

Sylwadau Agoriadol y Cadeirydd

0.1 Croesawodd y Cadeirydd y Pwyllgor ac aelodau o'r cyhoedd i'r cyfarfod a gofynnodd i'r aelodau a oedd unrhyw ddatganiadau o fuddiant newydd. Nododd Peter Black ei fod yn Aelod o Gyngor Sir a Dinas Abertawe.

0.2 Atgoffwyd aelodau ynghylch lansio'r adroddiad ar y cyd rhwng y Pwyllgor Diwylliant a Phwyllgor Addysg a Dysgu Gydol Oes ar yr adolygiad polisi o'r Iaith Gymraeg. Byddai'n cael ei gynnal ddydd Mawrth 9 Gorffennaf am 1.00pm yn Ystafell Bwyllgora Pedwar, Adeilad Bae Caerdydd.

0.3 Hysbysodd y Cadeirydd y Pwyllgor ei fod wedi mynychu seremoni wobrwyo Ffederasiwn Cyflogwyr ym maes Peirianneg yn Sain Tathan y diwrnod blaenorol.

Eitem Un: Chwarae Teg

Papur : ELL 13-02(p.1)

1.1Trwy gyfrwng Powerpoint cafwyd cyflwyniad gan y cyflwynwyr i dynnu sylw at y materion a godwyd yn y papur (ELL 13-02(p.1)). Gwahoddwyd yr aelodau gan y Cadeirydd i ofyn cwestiynau a chodwyd y materion canlynol mewn trafodaeth:

- Cyfeiriodd aelodau at honiad Chwarae Teg mai hi yw'r brif asiantaeth sy'n hyrwyddo gweithgareddau datblygiad economaidd i ferched yng Nghymru. Roedd gan aelodau ddiddordeb gwybod sut yr oedd gwaith Chwarae Teg yn arwain y ffordd yn y DU ac yn Ewrop, yn wir. Esboniodd y cyflwynwyr bod Comisiwn Cyfleoedd Cyfartal, yn wreiddiol, wedi ystyried model Chwarae Teg yn fodel y gellid ei gopïo ledled y DU. Yn wir, defnyddiwyd y teitl 'Chwarae Teg' mewn cynlluniau eraill ond nid oedd yr un sefydliad arall wedi gallu datblygu amrediad o bartneriaethau nag wedi gallu sicrhau nawdd cynaliadwy fel ag yr oedd Chwarae Teg. Roedd y corff wedi ceisio rhwydweithio'n briodol ac yn effeithiol gyda'r sector preifat, y sector cyhoeddus a'r sector gwirfoddol; roedd y cyswllt gydag awdurdodau lleol hefyd yn gryf. Teimlwyd bod Chwarae Teg yn un o'r unig asiantaethau blaenllaw, a oedd yn hyrwyddo datblygiad economaidd merched yng Nghymru, gan weithredu mewn marchnad arbenigol yn hyrwyddo cydraddoldeb rhwng y rhywiau. Roedd yr adborth gan y partneriaethau wedi

bod yn gadarnhaol. Roedd cydweithwyr o fewn Chwarae Teg wedi paratoi deunyddiau ar gyfer swyddogion yn Llywodraeth y DU ac ar gyfer y Comisiwn Ewropeaidd ym Mrwsel – yn ôl yr adborth roedd y deunydd a gyflwynwyd wedi bod yn flaengar.

- Cafwyd peth trafodaeth ynghylch canlyniadau mesuradwy gweithgareddau Chwarae Teg mewn perthynas â datblygiad economaidd merched yng Nghymru. Esboniodd y cyflwynwyr eu bod yn gweld rôl Chwarae Teg fel hwylusydd/catalydd newid: roedd popeth a gyflawnwyd wedi ei gyflawni mewn partneriaeth â'i bartner sefydliadau. O ran effaith unigol, roedd rhai enghreifftiau cadarnhaol. Roedd Cynllun Menter Merched Cymru wedi cynorthwyo tua 200 o ferched. Roedd nifer o gyrsiau a oedd yn cefnogi'r syniad o ofal plant fel busnes wedi annog nifer o ferched i sefydlu busnesau gofal plant. O dan 'Prosiect Enghreifftiol Plant dan Bump', a oedd yn cefnogi sefydlu a chynnal grwpiau meithrin ar ddiwedd y nawdegau, gwelwyd sefydlu 30 o grwpiau meithrin, gyda 29 ohonynt yn dal i fodoli hyd heddiw. O ran effaith/polisi cyhoeddus, roedd aelodau wedi bod ynghlwm wrth bartneriaethau lleol a rhanbarthol ac yn rhan o bwyllgorau monitro nawdd Ewropeaidd. Gwelwyd hefyd hyrwyddo merched, yn gyffredinol, mewn bywyd cyhoeddus, a rhoddwyd sylw i swyddi nad oeddent yn draddodiadol megis peirianwyr, peilotiaid, athrawon coleg ayb. Roedd Prosiect Cydraddoldeb Mentrau Bach a Chanolig dan nawdd Awdurdod Datblygu Cymru a Chronfeydd Cymdeithasol Ewrop, gyda chefnogaeth sefydliadol gan Chwarae Teg ac ymgynghorwyr busnes (ar faterion yn ymwneud â rhywedd, hil ac anabledd) wedi ymweld â dros 900 o Fentrau Bach a Chanolig yng Nghymru. Roedd 700 o'r rhain, o ganlyniad, wedi datblygu Cynllun Gweithredu Amrywiaeth neu Gyfle Cyfartal. Fodd bynnag, roedd hyn wedi bod o fudd i'r holl weithwyr, nid dim ond y gweithwragedd.
- Ynghylch 'gweithgareddau rhanbarthol', roedd 'Cyfeiriadau Newydd' yn brosiect wedi ei anelu'n benodol at ferched oedd yn dychwelyd i fyd addysg, yn seiliedig ar hyfforddiant ar bendantrwydd a fyddai'n baratoad i gychwyn mewn Addysg Bellach ac Addysg Uwch. Gwelwyd effaith hyn yn ar lefel genedlaethol: bu 'Grwp Gweithredu Menter i Ferched Cymru-gyfan' yn cefnogi merched busnes i sefydlu eu busnesau eu hunain.

- Gofynnodd aelodau pa faterion yr hoffai Chwarae Teg i'r Pwyllgor eu hystyried o ran hyrwyddo datblygiad economaidd merched. Codwyd y materion canlynol:
- Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon (HCA) – yr angen am thema Cyfle Cyfartal mewn hyfforddiant drwyddo draw
- Addysg Bersonol a Chymdeithasol (ABaCh) – yr angen am ddeunydd cyfredol, perthnasol
- Cyfleusterau gofal plant y gellir eu fforddio mewn sefydliadau Addysg Bellach/Addysg Uwch
- Nawdd ar gyfer/a mynediad rhwydd at hyfforddiant
- Stereoteipio: yn amlwg mewn ysgolion, pynciau 'merched' a 'bechgyn'
- Gofynnwyd i'r cyflwynwyr a oedd y cyfryngau yn rhagweithiol ac yn ymatebol wrth gyfleu negeseuon cadarnhaol ynghylch merched mewn gwaith. Dywedodd y cyflwynwyr fod y sylw a roddwyd gan y cyfryngau fel arfer yn weddol gadarnhaol. Fodd bynnag, roeddent wrth eu bodd yn cyhoeddi bod Chwarae Teg newydd benodi Rheolydd Marchnata/Cysylltiadau Cyhoeddus a Swyddog Cyfryngau.
- Cafwyd peth trafodaeth ynghylch stereoteipio a gyrfaoedd a gysylltir â dynion megis Technoleg Gwybodaeth (TG). Roedd Cyngor Cenedlaethol -ELWa wedi noddi Chwarae Teg i wahodd dau ddisgybl o'r chweched isaf o bob Awdurdod Addysg Lleol (AALl) yng Nghymru i fynychu digwyddiad ym Mhrifysgol Bangor. Pwrpas y digwyddiad oedd gofyn i ddisgyblion pa faterion yr oeddent hwy

wedi eu hwynebu yn eu haddysg hyn yn hyn, mewn perthynas â Chyfle Cyfartal. Dyma'r tro cyntaf i ddigwyddiad fel hwn gael ei gynnal. Byddid yn gofyn i ddisgyblion wedyn rannu'r hyn yr oeddent wedi ei ddysgu gyda disgyblion eraill a chyflwyno adborth i benaethiaid ei hysgolion. Hefyd yn ystod yr Wythnos Wyddoniaeth Genedlaethol, byddid yn annog merched ifanc i ystyried dilyn gyrfaoedd/ galwedigaethau ym meysydd gwyddoniaeth a pheirianneg, er enghraifft.

- Gofynnwyd i'r cyflwynwyr pa gamau y roedd Chwarae Teg wedi eu cymryd i sicrhau fod darpariaeth gofal plant trwy gyfrwng y Gymraeg ar gael, yn enwedig mewn perthynas â gofal blynyddoedd cynnar. Roedd Clybiau Plant Cymru (clybiau gofal plant y tu allan i oriau ysgol) wedi gallu recriwtio nifer o staff Cymraeg eu hiaith a oedd yn gweithio ledled Cymru. Cynhaliodd Chwarae Teg archwiliadau ar ddarpariaeth gofal plant a ddarperid yn Gymraeg a Saesneg. Prif swyddogaeth Chwarae Teg oedd cefnogi gwaith y Partneriaethau Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant. Roedd Chwarae Teg wedi gweithio'n agos gyda Menter a Busnes a'r Mudiad Ysgolion Meithrin i sicrhau fod darpariaeth gofal plant/gofal blynyddoedd cynnar trwy gyfrwng y Gymraeg yn cael sylw blaenllaw.
- Tynnodd y Gweinidog sylw at rai materion pwysig, a cheir crynodeb ohonynt isod:
- Effeithiolrwydd ymgyrch ‘Babs the Builder’ i wrthweithio stereoteipio ym myd gwaith.
- Ystyried darpariaeth hyfforddiant ar gyfer gweithwyr rhan-amser: sut gallai Cyfrifon Dysgu Personol a Grant Dysgu newydd y Cynulliad helpu pobl a oedd yn ystyried cyfleoedd dysgu rhan-amser.
- Roedd cyfrifoldebau gofalu weithiau yn atal merched rhag manteisio ar gyfleoedd dysgu.
- Roedd rhai cyrsiau cyffrous ar gyfer merched sy'n dychwelyd i fyd addysg: dyfarnwyd y Wobr 'Beacon' i Goleg y Rhyl
- Yr angen i gyflogwyr, yn arbennig yn y sector preifat, i fod yn ymwybodol o gamau hyblyg i sicrhau cydbwysedd bywyd a gwaith.
- Roedd rhannu swydd athrawon yn gyfle gwych y dylid ei annog.
- ABaCh – cyn bo hir, byddai ACCAC yn cynghori y dylid gwneud y cwricwlwm hwn yn statudol.
- HCA – roedd yr amrediad o feysydd trawsbynciol o fewn HCA yn cael eu hystyried.

Eitem Dau: Foyers

Papur: ELL 13-02(p.2)

2.1 Cafwyd cyflwyniad byr gan y Gweinidog a thynnwyd sylw at y pwyntiau canlynol:

- Roedd Foyers yn fath pwysig o ddarpariaeth ar y cyd (tai ac addysg) ar gyfer pobl ifanc ag anghenion dwys.
- Roedd yn bleser gan y Gweinidog hysbysu'r Pwyllgor y byddai ELWa yn gwneud gwaith ymchwil a gwaith peilot ar Foyers.

2.2 Yna siaradodd Peter Black, AC, y Dirprwy Weinidog dros Dai, am ei bapur ELL 13-02(p.2) parthed ei adolygiad ar Foyers.

2.3 Yna gwahoddwyd aelodau gan y Cadeirydd i drafod yr adroddiad a chodwyd y materion canlynol:

- At ei gilydd, croesawyd yr adroddiad gan yr aelodau. Gofynnodd un aelod beth, ym marn y Dirprwy Weinidog, oedd yn unigryw am gysyniad Foyer mewn perthynas â modelau eraill o dai â chefnogaeth. Clywodd aelodau fod y syniad Foyer yn wahanol i fathau eraill o dai â chefnogaeth oherwydd bod rhaid i denantiaid ymgymryd â chyfleoedd dysgu a hyfforddiant. Roedd rhaid i Foyers

ffitio i fframwaith strategaeth oedd yn cynnwys llywodraeth leol/tai ac addysg/hyfforddiant. Nid oedd y cyfleoedd hyn yn unigryw i Foyers yn unig ond yn hytrach yn cael eu rhannu rhwng sefydliadau eraill oedd yn ymwneud â thai â chefnogaeth.

- Cafwyd peth trafodaeth ynghylch mesur canlyniadau. Teimlwyd ei bod yn anodd mesur canlyniadau yn y senario hwn. Fodd bynnag, mewn perthynas ag addysg a hyfforddiant, gellid cael credydau (am lwyddo). Awgrymwyd y gellid mesur amcanion trwy'r grant refeniw i dai â chefnogaeth. Roedd yn amlwg bod angen methodoleg – byddai prosiect ymchwil ELWa yn darparu arweiniad clir.
- Gofynnwyd i'r Dirprwy Weinidog a oedd anghydbwysedd rhwng y rhywiau yn y berthynas tenant/cleient yn Foyers ac a oedd cyfleusterau gofal plant ar gael yn y lleoliadau. Nododd y Dirprwy Weinidog fod cydbwysedd rhwng y rhywiau ar y cyfan ond nad oedd cyfleusterau gofal plant ar gael. Roedd tystiolaeth o wahanol lefelau o gefnogaeth a llwyddiant mewn gwahanol Foyers.
- Gofynnodd y Cadeirydd sut oedd cynllun Foyers yn berthnasol i brosiect Rhoi Cymunedau yn Gyntaf a dywedwyd nad oedd perthynas uniongyrchol rhyngddynt.
- O ran prosiect ymchwil Cyngor Cenedlaethol - ELWa, awgrymodd y Gweinidog y gallai'r Pwyllgor holi'r sefydliad ynghylch datblygiad y fenter hon pan y'i cyflwynid gerbron y Pwyllgor y tymor nesaf yn ei swyddogaeth fel Corff Cyhoeddus a Noddir gan y Cynulliad.

2.4 Cefnogodd y Pwyllgor yr argymhellion a bennwyd yn yr adroddiad.

Eitem Tri: Asiantaeth Sgiliau Sylfaenol

Papur: ELL 13-02(p.3)

3.1 Trwy gyfrwng Powerpoint cafwyd cyflwyniad gan Alan Wells OBE a chyfeiriodd at yr adroddiad a ddosbarthwyd ynghynt i aelodau, ELL 13-02(p.3). Amlinellwyd natur y gwaith a wnaethpwyd gan yr Asiantaeth yn ei blwyddyn gyntaf gan Rhiannedd Pratley ac Alan Wells.

3.2 Codwyd y materion canlynol mewn trafodaeth:

- Dywedodd un aelod na fyddai pob athro/athrawes ysgol uwchradd gallu yn delio â sgiliau sylfaenol gwael ac y gallai cefnogaeth gan ddisgyblion h^yn fod yn hynod fuddiol. Cytunodd y cyflwynwyr bod hyn yn syniad cadarnhaol a bod rhaid mynd i'r afael â sgiliau sylfaenol gwael mewn modd creadigol/llawn dychymyg. Cafwyd nifer sylweddol o raglenni cyfoedion yng Nghymru ac roedd y rhaglen 'Dal-i-fyny' ar gyfer disgyblion Blwyddyn Saith wedi bod yn llwyddiannus dros ben.
- Mynegwyd peth pryder y gallai gwaith yr amrywiol asiantaethau sy'n ymwneud â'r sector addysg yng Nghymru gael ei ddyblygu. Dywedwyd wrth aelodau bod Grwp Llywio Strategaeth yn cynnwys cynrychiolwyr o gyrff megis CCAH, ELWa, Dysg Cymru ac AALl.
- Cyfeiriodd aelodau at arolygon ymwybyddiaeth yr Asiantaeth a gofynnwyd a oedd cynnydd wedi bod yn yr ymholiadau a wnaed/y nifer a fanteisiodd ers yr ymgyrchoedd hysbysebu. Clywodd y Pwyllgor y cafwyd ymateb sylweddol i'r ymgyrch ' Darllena gyda Fi'. Roedd 40% o rieni wedi mynd i'r afael â'u gofynion sgiliau eu hunain er mwyn helpu eu plant. Roedd lefel y recriwtio i ddosbarthiadau oedolion yn isel ond roedd yr Asiantaeth yn disgwyl cael gwybodaeth bellach gan ddarparwyr ôl-16 am nifer yr oedolion oedd wedi manteisio arnynt. Roedd yr Asiantaeth hefyd yn ystyried datblygu deunyddiau hunan-gymorth ar gyfer oedolion, tebyg i'r rhai a ddatblygwyd yng Ngweriniaeth Iwerddon.
- Gofynnodd un aelod sut a phryd y gellid gwerthuso cynnydd mewn sgiliau sylfaenol. Roedd y ffigurau llinell sylfaen ynghlwm wrth amserlen nod 2004. Byddai'r Asiantaeth yn cyflwyno adroddiad

ar y cynnydd o'i gymharu â'r llinell sylfaen yn 2004.

- Cafwyd peth trafodaeth ynghylch ymwybyddiaeth cyflogwyr, sgiliau sylfaenol a'r posibilrwydd o gynnwys rhaglenni gwella o fewn y gweithle. Roedd yr Asiantaeth wedi bod yn trafod yn gadarnhaol gyda Buddsoddwyr mewn Pobl. Roedd yn bwysig cydnabod y byddai'n rhaid i gyflogwyr gael mynediad at nawdd pe baent yn dymuno darparu hyfforddiant yn y gwaith. Gellid integreiddio rhaglenni gwella sgiliau sylfaenol i raglenni Technoleg Gwybodaeth (TG) a rhaglenni iechyd a diogelwch, gan y byddai hyn yn llai o stigma ar weithwyr sydd ag angen hyfforddiant mewn sgiliau sylfaenol. Teimlwyd y byddai sefydlu Addewid Cyflogwyr i Sgiliau Sylfaenol o fudd i godi ymwybyddiaeth.
- Tynnodd un aelod sylw at nodau uchelgeisiol yr Asiantaeth a gofynnodd a oedd yr Asiantaeth yn credu y gellid cyfiawnhau cael asiantaeth arbennig i ddelio â hyrwyddo gwella sgiliau sylfaenol. Teimlai'r cyflwynwyr mai swyddogaeth yr Asiantaeth oedd sicrhau bod cyrff megis ELWa, ACCAC ac AALl yn blaenoriaethu gwella sgiliau sylfaenol ac y byddent yn darparu cyngor a chefnogaeth arbenigol i sefydliadau oedd eu hangen.
- Dangoswyd peth diddordeb yn strwythur staffio a chyllideb flynyddol yr Asiantaeth. Hysbyswyd yr aelodau bod chwe aelod o staff datblygu ac un swyddog maes ad hoc wedi eu lleoli yng Nghymru. Roedd gan yr Asiantaeth ddirprwy gyfarwyddwr, rheolwr gweithredu a thri aelod o staff cefnogi datblygiad, ynghyd â thîm cyhoeddiadau a marchnata'r asiantaeth. O ran y gyllideb flynyddol, gwariwyd 6% o'r gyllideb yn y flwyddyn gyntaf ar orbenion a marchnata. Gwariwyd dros 93% ar ddysgu ac addysgu.
- Mewn ymateb i gwestiwn ynghylch nifer yr ymatebion i linell wybodaeth Learn Direct, dywedodd y cyflwynwyr wrth y Pwyllgor ei bod yn anodd darparu ffigurau gan nad oedd Learn Direct yn llinell recriwtio.
- Tynnodd y Gweinidog sylw at rai pwyntiau pwysig:
- Roedd Claus Mozer wedi cymeradwyo strategaeth Cymru o'r crud i'r bedd (dysgu gydol oes) o ran hyrwyddo sgiliau sylfaenol.
- Er mwyn symud tuag at economi hyfedr â chyflogau uwch, roedd rhaid mynd i'r afael â sgiliau sylfaenol.
- Roedd un o Awdurdod Lleol yng Nghymru yn debygol o bod y cyntaf yn y DU i dderbyn marciau ansawdd ar gyfer ei holl ysgolion. Bur debyg y byddai ail awdurdod lleol yng Nghymru yn llwyddo yn yr un modd cyn bo hir.
- Teimlai cyflwynwyr yn gryf bod angen athrawon wedi eu hyfforddi'n briodol i drosglwyddo'r addysgu rhwng sgiliau sylfaenol a sgiliau allweddol.

3.3 Diolchodd y Cadeirydd i'r cyflwynwyr am eu cyfraniad i'r cyfarfod.

Eitem Pedwar: Cofnodion cyfarfod 26 Mehefin

Papur: ELL 12-02(cofnodion)

4.1 Derbyniodd y Pwyllgor bod cofnodion 26 Mehefin yn gywir.

Papur i'w nodi

Arolwg NIACE Dysgu Cymru ar Gyfranogiad Oedolion mewn Dysgu yng Nghymru 2002

Papur: ELL 13-02(p.4)

Ysgrifenyddiaeth y Pwyllgor Gorffennaf 2002